

TÖÖLISTE HÄÄN

APRILL 1932

TÖÖGI MADE TÖÖLISED, ÜHINGE!

NR 4

* KESKLIIDU

EESTIMAA TÖÖLISÜHINGUTE KESKLIIDU HÄÄLEKANDJA

Pääs majanduskriisist.

Th. Leiparti 5 punkti.

R. A. Liidu nõukogu juhtnõor ametiühingutele.

Rahvusvahelise Ametiühingulise Liidu nõukogu koosolekul 16. märtsil esines Th. Leipart rahvusvahelise majanduskriisi üle äärmiselt huvitava kõnega, mille sisuga peame tarvilikuks tutvustada ka oma lugejaid.

Oma põhjaliku analüüsi esikohale asetab Leipart poliitiliste suhete ebakindluse, mis takistab rahulikku majanduslikku arengut. *Hüna, India, Meemelimaa vastolud desarmeerimisküsimuses, ebaselgus heakstegemisprobleemis — need on välispoliitiliste konfliktide allikateks. Sisepoliitilist olukorda iseloomustab kõikjal fashistliku ja rahvusliku radikalismi kasv ühenduses sotsiaalse reaktsiooniga. Sellastel asjaoludel ei ole lootagi rahulikku arengut.* Poliitiline ebakindlus ja usaldamatus toob majanduses — krediidiusalduse puudust. Aastast 1925 kuni 1928 varustasid kapitalirikkad maad kapitalianuseid maid teataval määral krediitidega. Siit peale mitte üksi ei katkenud krediidivool, vaid ühtaegu tugevnes vastupidine tendents, kapitali põgenemine vaesetest maadest rikkas riikidesse. Sinna kuhjus kuld. See oli kogu maailma krediidiandjandusele hädahohtu kuulutatavaks hoiatuseks. Kuid 1931. aasta suvel paanilise iseloomuga lühiajaliste krediitide ülesütlemine pani vappuma kogu maailma krediit-ehtise.

Aga majanduskriisi poliitiliste põhjustega üksi pole seletatav kokkuvaryimine. Maailma valmistuse tõus ei vastanud nõudmisele, ta ületas selle määratumalt. Kaubahulkade kunstlik kinnipidamine, lattutöötamine ei suutnud hoida ära kriisi tulekut, vaid ainult ajutiselt aeglustas ta käiku, et siis olla otseselt tõukejõuks üldisele kokkuvaryimisele. Eneseravi jõud, milliseid seni kõik kriisid ühes kandnud, puuduvad seekord täielikult.

Nüüd seisame küsimuse ees: peab inimkond tegevusetult pealt vaatama, kuidas kuust kuusse väheneb valmis-tus, kuidas kaubandus kuivab kokku, kuidas tööpuudus ja lühitöö kasvavad?

On see paratamatu ja muutmatu sea-dus, et majandus valitseb inimeste üle, — või ehk suudab inimene oma tahte ja jõu kohaselt juhtida majandust?

See on ametiühingute kohus näidata teed väljapääsuks kriisi pimedusest! Sest just tööliklass kannatab kriisi all kõige enam. Kuid ametiühingutel pole mitte ainult õigus teha ettepanekuid, vaid ka õigus nõuda, et nende ettepane-kutega arvestatakse. Nad pole ju võt-nud osa kapitalistliku majandussüsteemi rajamisest ja ülesehitamisest, tänase päevani on nad niisama hästi kui täielekult tõrjutud eemale majanduselu juhtimisest — ametiühingud pole seega kuidagi vastutavad majanduse kokku-varisemise eest!

Maailmamajanduse kriisist ülesaami-seks on Leiparti arvates tungivald tar-vis järgmisi abinõusid:

1) *Maad, mis loobusid kullaaluselt, peavad otsekohe stabiliseerima oma raha. Maad, mille raha ähvardab hädaoht, peavad täie jõuga kaitsma oma rahaväärtust. Kapitalirikkad maad, mille rahaväärtust ei ähvarda hädaoht, olgu kohustatud aitama nõrgemaid naabreid. Pole mingit mõtet teha ettepanekuid rahvus-vahelise kaubanduse tervendamiseks seni, kui pole loodud need otsustava tähtsusega eeltingimused maailma kaubandusliku läbikäimise elustamiseks.*

2) *Tööpuudust tuleb nõndaüelda kunstlikult kaotada sellega, et olemasolev tööhulk jagatakse suurema arvu inimeste vahel ära. Ametiühingute ettepanekut — seadusandlikult teostatava 40-tunniline või 5-päevaline töönä-dal — kahjuks ei poolda suurem jagu valit-sustest. Ettevõtjad ei taha tunnustada, et tööaja lühendamine pole mitte üksnes praeguse kriisiaja vajadus, vaid ka hädatarvilik abinõu tuleviku jaoks. Sest ka „parematel aegadel“ ei leia tööd kaugeltki mitte kõik need töölisel, kes praegu tööpuuduse all kannatavad, kui tööaeg tõuseb üle 40-tunni nä-dalas.*

3) *Tööpuudust peab aga ka loomulikul teel vähendama. Arvestades eraalgatusliku majanduse minevikuga, on selle teostamise ainsaks teeks avalikkuse poolt algatata-v töö-muretsemise programm. Sellepärast teroitame Rahvusvahelise töötoimkonna poolt püstitatud rahvusvahelist töömuretsemise kava ja kahet-seme, et selle teostamisvõimaluste vastu aval-datud mõtted ähvardavad purustada selle vil-jaka idee.*

4) *Töömuretsemisprogrammi finantseeri-mine nõuab pingutust. Teatava eeltöö on küll*

teinud rahvasteliidu n.n. kulla-komisjon. Selt-
simees Jouhaux teeb ettepaneku, et Euroopa
emisjonipangad, kellel olemas üleliigset kul-
da, mahutaksid osa oma kullatagavaradest
töömuretsemise laenusse. Möödunud aasta
lõpul töötas välja R. A. Liidu asjatundjate ko-
misjon kaugemale minevama kava, mille jä-
rele tõmmatakse aktiivsele koostööle ka kapi-
talivaseid, ilma kulla ülejääkideta maid. Ja
kuigi selle kava kohta pole veel öeldud vii-
mast sõna, peavad ometi kõikide maade ame-
tiühingud lakkamatult oma valitsustelt nõud-
ma töömuretsemise programmi ja sundima
neid toetama Rahvusvahelise töötoimkonna
sellesuunalisi pingutusi.

5) Väärrib tähelepanu, et need kriisikon-
gressid, mis viimasel ajal mõnede R. A. Liid-
uga liitunud keskliitude poolt korraldatud,
on suurema energiaga rõhutanud majandus-
süsteemi ümberkorraldamist. Ja tööpoolest
kapitalistlik majandussüsteem pole võimeline
leidma pääseteed kriisist. Ta automatism lak-
kab tegutsemast, ta enesetervendamisjõud on
muutunud loiuks. Ainult üldsuse kaudu plaan-
nikindlalt juhivate valmistusjõudude majan-
duslik rakendamine võib kaotada kriisi. Ava-
liku majanduse arendamine ja laiendamine on
seega ametiühingute tungivaks ülesandeks.

Oma kõne lõpetas Leipart märkuse-
ga, et nii maailma majanduskonven-
rentsi töö, kui ka Dawes'i-kava sisalda-
vad mõnda majanduslikult tarku ja õi-
geid seisukohti ning mõtteid, kuid neid
tumestavad poliitilised sihid ja mahhi-
natsioonid. Meie peame poliitikutele
hüüdma: ärge purustage oma rahvaste
heaolu aluseid sellega, et püüate neile
poliitiliste võimuvahendite teel soetada
eesõiguseid, mille eest tuleb lõppude
lõpuks maksta majandusliku kokkuva-
risemise kallist hinda. Vastutavate poli-
itikute rohkearvuliste reiside puhul
on viimastel kuudel kostnud niipalju
sõbralikke sõnu. Kuid need osutuvad
üksnes selleks, et hiilida mööda otsusta-
vatest sammudest, kuigi kasvav häda
neid tungivalt nõuab.

Meie vajame mitte sõnu, vaid tahame
lõpuks tegusid, et kord ometi maailm
omandaks jälle rahulikuma ilme, et
inimkond võiks lõpuks maitsta õnne!

* * *

Ära kuulates Leiparti ettekande, võt-
tis R. A. Liidu nõukogu vastu järgmise
resolutsiooni:

Enam kui 25 miljonit töötut maailmas on
selle kohutava tõsiasja tõenduseks, et kapi-
talism ei suuda leida väljapääsu ta enda süü
läbi tekkinud majanduskriisist.

Valmistus ja kaubandus pole kunagi sel
määral olnud kokkusuritud, kui praegu, ning
krediitkriis ja rahaväärtuse langus on soo-

dustanud maailmamajanduslikkude sidemete
purukskiskumist. Jatkub tollisõda hädavaja-
liku kaubanduspoliitilise „desarmeerimise“
asemel, protektsionism kõigis ta vormides
muudab teravamaks majanduslikud vahe-
korrad.

Kapitalistliku süsteemi anarhia on viinud
maailma kriisi kaoseni, mille poliitilised kaas-
nähted ähvardavad töölisklassi vabadust.

Enam kui 10 aasta kestes on R. A. Liit
püstitanud ning kaitsnud nõudmisi, mille teos-
tamine oleks ära hoidnud maailma praegusest
hädaseisukorrast; majanduspoliitilistes juht-
nõõrides, viimast korda rõhutatud 1931. a.
Zürichi programmis, on need nõudmised sel-
gelt formuleeritud.

14-miljonilise liikmeskonna nimel ja 25 mil-
joni töötatavate huvides R. A. Liit nõuab veel
kord, et lõpuks tehtaks järeldused kapitalist-
liku majanduskorra võimetusel ja asutaks
majanduselu ümberkorraldamisele, millela
pole pääsu kriisist.

Kriisi äravõitmiseks olgu otsekoheste vahen-
dite esivõitlus töömuretsemise miljonilisele
töötute väele. R. A. Liit nõuab täie rõhuga,
et olemasolevaid krediidivõimalusi enam ei
kasutataks relvastumiseks ja valeratsionali-
seerimisega pankrotti aetud ettevõtete toeta-
miseks, vaid suureulatusliku reaalse töömure-
tsemise kava finantseerimiseks.

Ühtaegu tuleb teha järeldusi sellest tõsi-
asjast, et olemasolevast tööst maailmas ei
jätka enam kõikidele töölisele ja teenijatele.
Ratsionaliseerimine ja kriis sunnivad käski-
valt seadusandlikul teel panema maksma kõi-
kides tööstusharudes kogu maailmas maks-
maalsema tööajana 40-tunnilise, s. t. 5-päe-
vase tööädala.

Samal ajal tuleb asuda kogu majanduse üm-
berkorraldamisele. Viimased aastad lubavad
selgesti näha, et areng maailmas viib suurte
liitunud majanduslikkude üksuste kujunemi-
sele. Eriti tähtsaks osutub ülesanne organi-
seerida Euroopat, kui majandusüksust, jät-
tes tähelepanemata kas ja millal maailma
teised osad asuvad end korraldama plaani-
kindla majanduse alusel.

Neid suuri majandusüksusi ei tule mitte
võtta monopol-kapitalismi kantsidena. Töö-
lisklassi ülesanne on mõjuda kaasa, et neist
kujuneks korraldatud valmistussüsteem, mille
sihiks vaid rahuldada tarvidust. Asudes üld-
majanduse ümberkorraldamisele, peab ikka
enam laiendatama avalikkuse mõju kõikidele
tähtsamatele majanduselu aladele.

R. A. Liit kordab oma nõudmisi rahvusva-
helistel majanduspoliitika alal: plaanikindl
toorainete tootmine, plaanikindl hüvedejao-
tus, plaanikindlus krediidiasjanduses, rahan-
duse korraldamine rahvusvahelise rahaväär-
tuse loomise teel, täpne kontroll pankade ja
börside üle demokraatlikkude kontrollasut-
uste kaudu, kapitalistlikkude monopolide üle-
võimu murdmine terava kontrolli abil.

Praegu on enam kui kunagi varem kõikide
töölisorganisatsioonide kohuseks rahvusvahe-
listes üldhüvides täie jõuga solidaarselt toe-
tada neid ühtingimata tarvilikke nõudmisi,
ilma et seejuures esiplaanile tõstetaks üksik-
kute maade tänapäevaseid kitsamaid huvisid.

Tagurlus on liikvel.

L. Metslang.

Tagurline kodanlus on seadnud ennast võitlusvalmis poliitilise demokraatia ja töölisklassi vastu välismaadel kui ka meil Eestiski. Viimasel ajal oleme võinud jälgida, kuidas fašism on muutunud mitmes riigis eriti sõjakaks ja pealetungivaks.

Saksamaal Hitleri huligaanlikud lentsaljad on määratsevalt tegevuses kapitalistide toore diktatuuri teostamiseks. See suurkapitalistide poolt toetatud tagurline liikumine on kannud algusest peale musti mõrtsukamõtteid poliitilise demokraatia, vabaan.etiühingute, sotsialistlikkude töölisorganisatsioonide ja üldse kogu töölisklassi vastu. *Saksa klassiteadlik proletariaat oma organisatsioonide kaudu on olnud ainsaks tõsiseks jõuks rahvussotsialistide rünnakute tagasilöömisel.* Saksa klassiteadliku proletariaadi raudne vastupanu mustade jõududele eeldab, et Saksamaal võim langeb kord küll töölisklassi kätte, mitte aga tooreste kapitalistide käsikute sõjasaagiks. Kahtlemata seisavad Saksa organiseeritud töölistel ja kogu töötaval rahval ees veel raske võitlusepäevad, kuid Saksa töölisklass on õppinud võitlema ja võite saavutama. Ta on osanud luua raskete võitluste läbiviimiseks tugevad organisatsioonid,

Soomes lapua-meeste marss oli mõeldud eelkõige töölisklassi seniste positsioonide purustamiseks ja töölisliikumise kägistamiseks. Lapua-mehed tulid haarama riigivõimu „isamaa päästmiseks“, *võimule jõudes oleks kahtlemata hulk isamaa poegi — töölisklassi usaldusivikuid, isamaa auks võlla tõmmatud Soome kodusõja kogemustel.* Esialgul on Soomes lapualikumise sõjakus küll kokku varisenud, kuid Soome organiseeritud töölisklass on pinevalt valvel mustade tagurliste jõudude pealetungide tagasilöömiseks, kui need peaksid end uuesti sirgu ajama veristeks tegudeks.

Mitte ainult Saksamaal ja Soomes ei liigu tagurline kodanlus ringi terroristliku riigivõimu kujundamise mõtetega, vaid fašistlikke tendentse on tugevalt märgata kõikides demokraatlikkudes riikides. Neid püüdeid on olemas Eestiski. Meil ei ole vaibunud veel n. n. „vabadussõjalaste“ ässitused poliitilise demokraatia vastu. Nende kongressid ja miitingud käivad edasi, kus rääsatakse töölisliikumise arvel ja kus propageeritakse üle klasside seisvat riigivõimu — „köva kätt“. Meil on tekkinud majanduslikult põhjakõrbenud „kangelastest“ kildkond suuresuuga mehi — kaikamehi, kes organiseerivad omasugustest ühisfronti eesti töölisklassi ja selle positsioonide vastu. Need mehed liiguvad ringi sama veriste mõtetega kui Hitleri hulgused Saksamaal.

Kogu eesti kodanlus on kaikameestega üldiselt hingesuguluses. On ju kõik meie kodanlised erakonnad propageerinud pikemat aega üle klasside seisvat riigivõimu — s. o. sellist riik-

likku korda, kus klassijõudude vahekordi arvesse ei võeta, kus kodanline „köva käsi“ valitseb õigusteta töölisklassi üle. Muidugi ei ole kodanlised erakonnad otsekohe avalikult rääkinud töölisklassi orjastamisest ja töölisliikumise lammutamisest, sest maskeerimata näoga on raskem omi püüdeid ellu viia. „Köva käe“ valitsemist on propageeritud tööliste „sõbralikuna“. On püütud haarata oma õnge otsa ka töölisi.

4. riigikogu enne laialimineku võttis vastu põhiseaduse muutmise seaduse, mis läheb eeloleval suvel rahvahääletusele. Seatakse sisse suure võimuga president, kes peab ajama esimesi vagusid „köva käe“ poliitikale. *Töölisklassil loomulikult ei saa olla sin muud seisukohta kui kodanluse igasuguse muugi „köva käe“ poliitika suhtes.* Töölisklassi silme ees on elavad eeskujud „köva käe“ poliitika praktikast. Raudse käega on tagurline kodanlus pikenud aega valitsenud Itaalias, Ungaris, Rumeenias, Jugo-Slaavias, Poolas, Leedus ja mõnes teiseski riigis. Raudse käega on nendes riikides tagurline kodanlus kapitalistide ja aadlikkude huvides määratsenud. Töölisklass on nendes maades surutud vastu seinale. Nendes riikides valitseb „köva käega“ „üle klasside seisvalt!“ Tegelikult on see nii, et „köva käsi“ hoolitseb vaid suurkodanluse ja selle käsikute eest töölisklassi higi ja vaeva arvel.

Tuleb märkida seda, et üheski riigis diktatuuri teostamise eel ei deklareerinud tagurlus, et üle klasside seisev riigivõim toob töölisklassile sellise pörgu, nagu see on praegu fašistliku diktatuuriga riikides.

„Köva käe“ poliitika praktikast arvesse võttes, tuleb töölisklassil igal juhul valvel olla poliitilise demokraatia eest. *Poliitilise demokraatia kärpimine toob kahju kogu töölisliikumisele, nõrgendab aluseid, millele toetub ametiühinguline liikumine ja kogu töölisklassi võitlus, mis käib tänapäeva ning tuleviku huvides.*

E. T. Keskliit viie aastane.

17. ja 18. aprillil möödub viis aastat E. Töölisühingute Keskliidu asutamise. 1927. a. kevadpühade ajal peeti ära ametiühingute konverents, kus võeti vastu keskliidu põhikiri ja seati ülesse organisatsioonilised põhimõtted, mille alusel vabaametiühinguline töö Eestis on arenenud senini. Pikem ülevaade keskliidu viieaastasest tegevusest ilmub „Tööliste Hääle“ järgmises numbris.

E. T. Keskliidu nõukogu koosolekult.

Aruanded võeti vastu.

Arutati tööpuuduse probleeme ja sotsiaalseadusi.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu nõukogu koosolek peeti 20. märtsil s. a. Möödunud aasta tegevuse aruanne, mille kokkuvõtte ilmus „Tööliste Hääles“ nr. 3, võeti vastu, samuti ka keskliidu tulude ja kulude arve Kr. 5782,28 tasakaalus, „Tööliste Hääle“ arve Kr. 805,25 ja varanduse seis oli 31. dets. 1931. a. Kr. 5863,91.

1932. a. tegevuskava esitab keskliidu sekretär K. Must. Meie ametiühingulise liikumise väljaarendamiseks tahab keskliit võtta tarvitusele kõik abinõud, asutades uusi ametiühinguid tööstusraioonesse, andes juhtnööre ja kõnelejad ametiühingutele organiseerimiskoosolekuteks, kuna liikmete verbimine jääb kohalike ametiühingute hooleks paratamatult. Kuna organisatori tegevus on annud seni häid tulemusi, jätab keskliit ka käesolevaks aastaks ta ametisse. Ametiühingutele kindlama aluse loomiseks rahaliselt piiratakse ametiühingute liikmemakse ühtlustada ja tõsta, sest praeguste madalate liikmemaksude juures ei suuda ametiühingud täita küllaldaselt oma ülesandeid. Oma häälekandjat „Tööliste Häält“ antakse k. a. 1 kord kuus välja. Ametiühingud peaksid eriti aitama „Tööliste Hääle“ levikule kõigiti kaasa, tellides seda kõigile oma lügetele, siis jääb ka väljaandmisest tekkinud puudujääk vähemaks.

Valimistele keskliit oma nimelkirjaga ei lähe, vaid jääb vabaametiühingulise põhimõtte alusele, jättes aktiivse puhtpoliitilise võitluse poliitiliste parteile hooleks, kuid töötab töölisklassi päevaküsimustes ja aktsioonides tihedas kontaktis Eesti Sotsialistliku Tööliste Parteiaga, saavutades paremaid tagajärgi ametiühingulise liikumise kasuks. Keskliit peab esinema oma nõudmistega sotsiaal- ja päevaliitilistes küsimustes, võttes oma nõudmistele aluseks viimase kongressi nõudmised sotsiaalpoliitika kohta.

Töölisvanematega tahab keskliit pidada võimalikult tihedat sidet eelmise aasta eeskuul, korraldades töölisvanematele ja ametiühingute juhatuste esindajale ühiseid koosolekuid.

Töölisvanemate ja usaldusmeeste instrueerimiseks kavatsetakse anda välja vastavad broshüüri ja korraldada selgitavaid koosolekuid. Kollektiivlepingute sõlmimise propageerimist tuleb jätkata.

Vabariigi valitsuselt määrati gildede varanduse jaotamisel 12 milj. s. sihtasutis „Tallinna Rahvamaja“ kapitaliks, mille nõukogusse ka keskliit saadab oma esindajad. Loodetavasti suudetakse tulevikus lahendada teataval määral ametiühingute korterikrüsi nim. sihtasutise tegevusse astudes.

Peale mõningaid mõttevahetusi liikmemaksude üle võetakse eeltoodud tegevuskava ühel häälel vastu, samuti kinnitatakse ühel häälel keskliidu 1932. a. eelarve juhatusele esitatud järgmises suuruses:

Kulud.

Organiseerimiskulud	Kr. 300.—
Trükkikulud	„ 150.—
Kantseleikulud	„ 350.—
Üür, ruumide valgust. ja korras-	
hoid	„ 1000.—
Palgad	„ 2500.—
R. A. Liidu liikmemaks	„ 109.—
Kongresside sõidukulud	„ 200.—
Organisaatori sõidukulu	„ 200.—
„Tööliste Hääle“ puudujääk	„ 1000.—
Ettenägemata kulud	„ 200.—

K o k k u Kr. 6000.—

Tulud.

Sisseastumise maksu	„ 5.—
Liikmemaksu	„ 700.—
Toetusi mitmesug. asut.	„ 5200.—
Erakorralised tulud	„ 95.—

K o k k u Kr. 6000.—

Peale jooksvaid päevakorra punkte refereris sms. Oinas pikemalt enneolematust majanduskriisist meil ja välismail, selgitades selle põhjusi ja iseloomu. Käsitades lähemalt eesti tööstuse seisukorda, leiab, et töökohtadest on vallandatud kaugelt üle 4000 töölise, samuti puudutas lähemalt maaelanikkude linnavalgumise põhjusi. Referaadi kokkuvõttes esitas sms. Oinas nõukogule järgmise resolutsiooni, mis ühel häälel võeti vastu:

„Majandusraskused on maailmamajanduse krüsi tõttu ka Eestis omandanud väga terava kuju. Ennenägematu arv töötuid nii maal kui linnas, töötasude alandamine, kodanlike ringkondade kallaletung töökaitse seadustele, tollimüüride tõstmine, väliskaubanduse takistamine — need kõik on praegusel aegjärgul iseloomustavad nähted mitte üksi Eestis, vaid ka lääneriikides.

Väljapääsu ummikust, millesse on langenud kapitalistlik majandus ja kodanlik majanduspoliitika, võib anda ainult sotsialistlike plaanimajanduse põhimõtete maksmapanek rahvusvahelises ulatuses ühes abinõude tarvituselevõtmisega kurnavate sõjavõlgade ja relvastuse koorma likvideerimiseks. Majanduslähiküsimist rahvaste vahel takistavad kõrged tollimüürid tulevad kõrvaldada.

Tööpuuduse vastu võitlemiseks tuleb korraldada avalikke produktiivseid töid. Tuleb panna maksma 40-tunniline tööndal, vähendamata sealjuures töötasu.“ Lõpul toimusid elavad läbirääkimised.

Uuematest sotsiaalseadustest Eestis refereris keskliidu esimees B. Eilman, puudutades tööstuslike kätiste tööaja ja tööliskonna asutiste seadust, pagarite öötöökeelu seaduse täiendamist, gildide varanduste korraldamise seadust, tööliskoja ja põllutöölise õnnetujuhude vastu kindlustamise seadusi, millised töötati välja eelmise valitsuse poolt, kuid valitsuse krüsi tõttu jäid vastuvõtmata.

Meremeeste palgakonflikt jätkub.

Töökas aastaüldkoosolek.

Naistenijate olukord eriti raske.

Üle-Eestimaalise Meremeeste Liidu korraline aastapeakoosolek peeti Meremeeste Kodus 25. III. s. a. Sms Tütus kandis ette tegevuse aruande, mille järgi liidul on 31. 12. 1931. a. 652 liiget. Möödunud aastal on tulnud juure uusi liikmeid 126, kuna liikmemaksu tasumata jätmise pärast on langenud välja 228 liiget. Väljalangemise protsent pole m. a. muutunud, vaid jäänud enam-vähem ühesuuruseks võrreldes eelmiste aastatega. Eelmisel aastal on korraldatud rida koosolekuid meremehi puudutavate küsimuste arutamiseks ja selgitamiseks. Liit on olnud tihedas kontaktis E. T. Kesklüdiguga ja Rahvusvahelise Transporttöölaliste Föderatsiooniga (I. T. F.) 1929. a. Tallinnas peetud Balti riikide transporttöölaliste konverents otsustas kutsuda ellu Balti riikide vahelise transporttöölaliste kutsesekretariaadi, kuid selle teostamine seisab asjaosaliste valitsuste vahelesegamise tõttu. Eriti teeb selleks takistusi Poola valitsus

Soome meremeeste palgavõitluse puhul möödunud aastal on püütud hoida ära streikimurdjate valgumist Eestist Soome. Liidu sektsioonidena on möödunud aastal töötanud edukalt laeva motoristide sektsioon 60 liikmega oma kutsehvide kaitseks. Sektsioon „Meriklubil“, mis asutati 30 a. peamiselt einelaua ja meremeeste majandusliku hoolekande teostamiseks on 27 täieõiguslist ja 238 toetajat liiget. Pärnus saadi Liidu usaldusmeheks T. Tammani, kuna Tartus on uueks usaldusmeheks Al. Kleinbek. Käsmus on usaldusmeheks endiselt J. Liholm. Usaldusmeeste võrku on püütud täiendada ja arendada välja, sest ilma selleta pole meremeeste organiseerimine mõeldav. Usaldusmeeste kaudu on levitatud üleskutseid, lendlehti ja kesklüdi häälekandjat „Tööliste Häält“, mida liit kasutab oma informatsiooni levitamiseks oma eriaegkirja puudumisel. Liidu juhatuse ülesandel töötas välja vastav komisjon liidu juhatuse liigetest koosnedes kaubalaeva deki- ja masinameeskonna koosseisu alummäär määruse kava, kuid seni pole korduvate nõudmistele esitamisele vaatamata vastavate ministriteeriumide ja valitsuse ees, neid määrusi pandud maksma.

Palgaküsimuses tuli juhatusel laevaomanikega pidada pikki läbirääkimisi, kusjuures suudeti hoida ära otsene palgaalandus, kuid meremeeste teenistus langes 1 inglise naela võrra laevades, mis provianteerivad Eestis, Soomes, Lätis ja Poolas. Välismaade rahakursi languse tõttu vähenes meremeeste teenistus 30% ning osa laevaomanikke ei pidanud ka oma organisatsiooni lubadustest kinni, vaid vähendasid kaugesõidus palka naela võrra kuus. Liit on teinud palgavähendamise vastu mis võimalik, kuid olukorda halvendas suuresti see, et suure tööpuuduse tõttu maal kipuvad ka mittemeremehed ükskõik missuguse tasu eest laevadesse.

Töötuid meremehi on püütud kõigiti aidata,

otsides teenistuskohiti, andes toetusi ja laene, tasuta sööki Liidu einelauast, tasuta öömaja, „Ühisabist“ saadi 25 hädaabitöölisele sooje riideid jne., kauplustes ja kohtutes on liit meeste eest garantii omale võtnud, annud juuridilist nõu jne. Hädaabitöid on korraldatud 76 meremehele ja hangitud remonttöid reas laevades, nii et 226 töötule meremeestele loodi äraelamise võimalusi. Liidu nõuetele tuldi vastu ja korraldati nremeeestele eriti hädaabitöid. Meremeeste haiguse ja õnnetujuhtumiste vastu kindlustuse seadusi on käidud nõudmas vabariigi valitsuse ees ja esitatud vastavad ettepanekud, samuti astuti samme meremeeste eluruumide tervishooldilise külje tõstmiseks. Üldse on liidu juhatuse peal igas tähtsamas merimehi puudutavas küsimuses pommitanud valitsust ja selle asutusi märgukirjadega ja delegatsioonidega. Võitlust on peetud laevaomanikega tööaja normeerimise pärast, kaubandus-tööstusköja atlaak meremeeste seaduse § 41 kaotamiseks löödi tagasi, laevaomanike ühingult väljatöötatud meeskonna koosseisude vastu on protesteeritud, sest need annab välja vabariigi valitsus. Kollektiivlepingu sõlmimisest ütlesid laevaomanikud kategooriliselt ära. Meremeeste kindlustusküsimuse üle tahetakse anda välja vastava broshüüri selgitamiseks. Laevamotoristide ajutiste sõidulubade väljaandmise takistamiseks on pöördud reeteede valitsuse ja meremeeste kodu poole. Meremeeste kodu numbrite suudeti hoida alles meremeeste kasutada. Ettekantud aruanne võeti vastu, samuti rahaline aruanne.

Liikmemaks otsustati jätta endiseks, s. o. 3 kr. aastas ja 1932. a. eelarve kinnitati kr. 5.044,89 tasakaalus.

Küesoleval tegevusaastal tahab liidu juhatuse panna erilist rõhku organiseerimistööle usaldusmeeste, lendlehtede ja koosolekute kaudu ning astuda samme Balti riikide vahelise kutsesekretariaadi ellukutsutamiseks.

Palgavõitluses tahab liit nõuda 1930. a. palganormide allesjätmist, nõuda vabariigi valitsuse vahelesegamist Norra eeskujul, kasutades kõiki abinõusid palgavähenduse ärahoiuks.

Meremeeste sotsiaalkindlustuse täielikuks väljaarendamiseks püüab liit võidelda eelmiste aastate eeskujul, nõuda 8-tunnilist tööpäeva, kokkade, stuartide ja kajutiteenijate tööaja normeerimist, puhkeaja küsimuse lahendamist seadusandlikul teel, võidelda meeskondade koosseisude kindlaksmääramise eest jne. Tegevuskava võeti vastu ühel häälel.

Juhatusse valiti Tütus, Ojasoo, Süld, Rosenfeldt ja Trefner, revisjonikomisjoni Reisman, Klamas ja Viikmann; Meremeeste kodusse madruste esindajaks Tütus, kütjate esindajaks Ojasoo. Meremeeste Kodu revisjonikomisjoni L. Reisman ja Kesklüdi nõukogusse A. Gustavson, Tütus ning Ojasoo.

Palgavõitluse üle esines pikema ülevaatega sekr. Tiitus, märkides, et meil ei seisa krüsi tõttu ühtegi laeva, veohindade ja laevaväärtus on kõikjal langenud, nüüd pole enam kindlustuskulud nii suured kui enne, sest nüüd sünnib kindlustus vastastikkuse alusel, laevaomanikud naela kursi langedes võisid lepingud üle dollarile ja frangile. Toidustamine on süüsi kõikjal kallim kui praegu Eestis. Laevu ostetakse alaliselt juure ja riik alandas protsenti neljani. On loota, et riik segab palgavõitluses vahele. Arvati, et odavamate palgaoludega ei tuleks laeva minna, sest uute normide järele väheneb palk 36%.

Oma liigetele töömuretsemiseks võeti vastu liidu põhikirja alusel töötav tööartelli koduskord. Samuti kinnitati liigetele toetuse andmise koduskord.

Koosolekul algatunud küsimuste all arutati rida jooksvaid asju. Peale keskliidu instr. J. Mikkelsoni ettekannet otsustati võtta osa Keskliidu poolt korraldatavast rongikäigust,

kutsudes kaasa isegi välislaevade meeskondi, transportöörlite ühingute konverentsist volitati juhatuset osa võtma ja otsustati põhimõtteliselt pooldada Eesti transportöörlite liidu asutamist, andes juhatuselale volituse sammude astumiseks.

Muuseum teatati ka, et assistendid on pannud boikoti alla odavamale palkadega laevad.

Erilist tähelepanu nõuti ka naiskookadele, stuartidele ja kajutiteenijatele, kelle tööaeg sageli 16—18 tundi. Tööd neil on palju, sest hiljuti võeti neilt kokaabid ära. Sageli tuleb naisteenijail kammataja kaptenite ja tüürimeeste prouade kapriiside all, eriti suvel ja kohti saavad vaid need, kel on ilusam näolapp ja kes tahab end müüa juhtkonna armukeseks. Säärased kaebed toodi esile naisteenijate eneste poolt.

Lõpuks esitati veel soovivaldus, et Mere-meeste Kodu teenijaskond koosneks meremeestest, kelle hulgas küllaldaselt vastavaid isikuid.

Tallinna Nahatöölise Ametiühisus.

Tahetakse asuda Tõnismäele.

Tallinna Nahatöölise Ametiühisuse aasta-peakoosolek peeti 20. märtsil s. a. Sms. Iisküllilt ettekantud aruandest selgus, et möödunud aastal on korraldatud kõnekoosolekuid ja selgitatud ametiühingulise võitluse tähtsust töölisklassi huvide kaitsel. Tallinnas asuvatest nahatöölisest on organiseerunud seni võrdlemisi väike osa — 82 töölise.

Läbirääkimiste järele võetakse vastu Iisküllil ettepanek, mille järele tulevane juhatus on kohustatud: 1) rakendama tööle hästikorraldatud usaldusmeeste võrgu; 2) korraldama usaldusmeestele koosolekuid nende ülesannete selgitamiseks; 3) korraldama organiseerimisedalaid ja vähemalt iga 3 kuu järele 1 massiline koosolek nahatöölise olukorra ja ametiühingu tähtsuse selgitamiseks; 4) seadma sisse liikmete kartoteegi; 5) koguma statistilisi andmeid nahatöölise ja -tööstuse olukorra kohta; 6) teostama töötaoleku toetuskassa keskliidul koostatud kodukorra alusel ja 7) osavõtma 1. mai rongikäigust keskliidu korralduste kohaselt. Peale otsuse vastuvõtmist leiab mõni, et see olevat „vabaduse piiramine“.

Eelmise aasta aruanne võeti vastu tasakaalus Kr. 667.14, varanduslik seis Kr. 658.40 ja eelarve võeti vastu Kr. 241.60 tasakaalus. Endise 5-liikmelise juhatusel asemele otsusta-

takse valida 7-liikmeline juhatus, kuhu pääsevad: Jõulu, Iisküll, Mark, Tähve, Lesuke, Saukas ja Tamm, revisjonikomisjoni: Romanova, Käspert ja Teeäär. Keskliidu nõukokku valiti esindajaks Jõulu.

Pikemaid vaieldusi tekitas Tallinna-Harju Am.Üh. nõukokusse astumise küsimus. Jaatavat otsust püüdis eriti suruda läbi Laene, et siis andvat Transportöörlite Ühingu tööd. Kui selgitati, et sinna liikmeks ei või astuda kui keskliidule vaenulise organisatsiooni, otsustati liikmeks mitte astuda.

Läbirääkimiste all puudutati ruumide küsimust. Praeguse asukoha tõttu Vaksali puistes hoiduvad väga paljud nahatöölised oma ametiühingust eemale, mis sugugi soovitatav pole. Samuti ei sallita aktiivseid ametiühingute tegelasi seal majas domineeriva „joone“ meeste poolt. Et eraruumide üürimiseks ei jätku raha, tuleks asuda keskliidu kuuluva organisatsioonina keskliidu ruumesse, mis aga ei leidnud pooldamist, sest Vaksali puistee „joone“ pooldajate arvates on see juba töölisklassi äraandmine, kui asutakse mujale korterisse, mis aga millegagi ei ole põhjendatud ja annab tunnistust, et ametiühingu arengut ja juurekasvu tahetakse nagu meelega hoida kammitas.

Tööline! Oled sa juba ametiühingu liige?

Ainult ametiühingu kaudu võid oma elujärge parandada!

Kaotatud 120 miljonit.

Katastroofi tähistavaid arve eesti töölise ja tööstuse Kolgatalt.

Töömaht suur- ja kesktööstuses vähenenud 30 protsenti.

Tööstuselus ja veel enam töölise elus hakkab reaktsoon end üha tugevamini tunda andma. Kui 1927. ja 1928. a. Eesti suurtööstustes märgiti palgaliste arvu järsku tõusu, on nüüd alganud täielik vähjakäik. Töömaht — tööliste arv väheneb ning väheneb ka tööpalk. Majanduskriis annab end tunda; suurtööstustes teenistust leidvate tööliste kohta käivad andmed märgivad tööliste arvu vähenemist 1931 a. esimesel poolel tervelt 10 prots. võrra. Kuna aga tagasitõmbumine kestnud juba enam kui paar aastat, siis võib julgesti öelda, et võrreldes 1928.—1929. a., *tööjõu vähenemine ulatub kindlasti 20 protsendile.*

Samal ajal näitab töötute arv tööbörsidel ennekuulmatut tõusu, olgugi et töötaolu pehmemendamiseks korraldatakse üsna suures ulatuses hädaabitöid.

Et vältida töötaolu tekkimist teravamal kujul ja suuremas ulatuses, on ettevõtetes piirama hakatud tööaega. Töötatakse nädalas alla 6 päeva ehk päevas alla 8 normaaltundi.

1931. a. novembrikuu kokkuvõtetest selgub, et normaalse töökoormatusega töötab vaid 65 prots. tööliste üldarvust, 43% töölistest töötas kuus 200 tundi, teised aga märksa vähem. Ligi 25 prots. tekstiiltööliste üldarvust töötas vaid 112 tundi (Kreenholmi manufaktuur), mis on vaid vähe üle poole normaalsest töökoormatusest. Enesest mõista, samal määral on piiratud nende sissetulek palgalisest tööst. Selle töökoormatuse juures nende kuuteenis-tus on ainult paremal juhul küüniv hädaabi-tööliste tötatasule.

Riigi statistika keskbüroo poolt tehtud kokkuvõtete põhjal on *tööliste teenistus 1931. a. I poolaast keskmiselt vähenenud 2 prots. võrra, ehmakusumaga aga langenud 3 punkti võrra. Sellest hoolimata pole aga töölise reaalteenistus 1931. a. I poolaastal sugugi suurenenud ega majanduslik seisukord paranenud.* Vastuoksa, II poolaasta kohta võib juba ette öelda, toetudes eriti eeltoodud lühendatud tööajaga töötamise kohta käivatele andmetele, et töö vähenemise ja II poolaastal teostatud pal-kade kärpimise tõttu töölise majanduslik sei-sukord on õige märgatavalt halvenenud. Üldiselt on esijoones töömahu vähenemise tõttu **tööliste üldine palgasumma 1931. a. I poolaastal, 1930. a. sama poolaastaga võrreldes, vähenenud umbes 120.000.000 sendi võrra.**

Suur- ja kesktööstus Eestis 1. jaanuaril 1929. a. tööl olnud *34.000 inimese tööjõu asemel suutis mahutada 3 aastat hiljem, s. o. 1. jaan. 1932. a., vaid 29.300 inimese tööjõu.* Mõõdunud aastal ei suutnud ka suvesesooni tööd olukorda tuua ajutist paranemist tavalises ulatuses, sest halvatud oli ka osa sesoonitööd (metсамaterjalide saagimine jne.)

1929. a. võrreldes on *kõige rohkem tagasi läinud nahatööstus, kus töötajate arv on vähenenud ligi poole võrra.* Järgmisel kohal on mineraalide ümbertöötamise ala (tsemendi-, kipsi- ja lubjatööstus, telliskivi- ja klaasitööstus jne.), kus töötajate arv on vähenenud *30 prots. võrra.* Sellele järgnevad tähtsamad tööstuseharud, nimelt tekstiil- ja puutööstus võrdselt ümarguselt 25 prots. vähenemisega ja, lõpuks, paberitööstus, kus töötajate arvu on vähendatud ümarguselt 20 prots. Metallitöös-tuses on tööjõudu 1931. a. vähendatud läbi-segi 10 prots.

Et nendest arvudest anda drastilisemat pilti, tuleb lõppkokkuvõtteks märkida, et **ümarguselt igast seitsmest 1929. a. suur- ja kesktööstuses tegevuses olnud töötavast isikust on iga seitsmes kaotanud koha — ülalpidamis- allika ja leiva.**

Tööpuuduse vastu võitlemise komitee.

Tööpuudusega ühenduses olevate küsimuste selgitamiseks ja abinõude leidmiseks tööpuu-duse vähendamiseks asutati veebruari algul eelmise valitsuse poolt eriline komitee, millest võtavad osa neli ministereeriumi, statistika keskbüroo, linnade liidu, maaomavalitsuste liidu, Tallinna linna, põllutöökoja, kaubandus-tööstuskoja ja Eestimaa Töölisühingute Keskliidu esindajad. Keskliidu esindajaks on olnud L. Metslang.

Komitee on kogunud andmeid töötaolu kohta maal, sest see oli tarvilik selleks, et meil teatud ringkondades valitses vaade, et maale võib paigutada uut tööjõudu. Saadud andmed näitavad, et maal on tööpuudus äärmiselt terav.

Teiseks on komitees arutusel olnud töö-võimaluste loomine maale asustamise kaudu. On selgunud, et maale asustamine võib toimuda aeglaselt aastate jooksul. Kultuurmaid on vähe ja krediite maaparanduseks on samuti vähe.

Majandusministeeriumi ja kaubandus-töös-tuskoja esindajate poolt näidati, et tööstuses vaevalt saab luua uusi töövõimalusi. Ühe-sõnaga ollakse teatud ümmikus. Ei osata vastust anda, mida tuleb teha töövõimaluste suu-remamiseks. Eestimaa Töölisühingute Kes-kliidu esindaja ettepanekutele on suhtunud tagasihoidlikult.

Küsimuste põhjalikumaks selgitamiseks loodi kolm komisjoni, mis koostavad ettepane-kuid.

Läbilõige kriisiaastast 1931.

Oskar Pärn.

1931. aasta jättis pärandusena maailma töölisklassile 25-miljonilise töövõimelistest inimestest koosneva töötute väe. Lõpuliiku kokkuvõttes ootel elav kapitalistlik kord ei võimalda neile mingit tööd — nende elutingimused on muutunud võimatuks, nende viletsus kirjeldamatuks. Kogu maailm nõuab tööd, tööstussaadused vajavad turgu, töötud võimalusi elutarvete rahuldamiseks.

Ameerikas, majanduslikkude imede ülistatud maal, oli aasta lõpul 10 miljonit töötut. Saksamaal, milline on teine tähtsam kapita-

tamisega sotsiaalseadusandluse saavutiste tähtsus teha võimalikult väiksemaks.

Tulemusena võime konstateerida kriisi jätkuvat laienemist ja teravnemist kogu kriisirindel pea matemaatilise seadusepärasusega. Kuulub ju rahvamajandusteaduse põhitõdede hulka see, et palkade alandamine vähendab rahva ostujõudu, mille all kannatab oma tootmine. Tootmise vähendamine tähendab töötajate arvulist kasvu, seega hulkade ostujõu automaatset nõrgenemist. *Kapitalistliku*

Saksi ametiühinglane ja haigekassa tegelane Saksi maapäeva esimees.

Hiljuti suri 65 aasta vanuses Dresdenis kemaat aega Saksi maapäeva esimeheks. Pildil

Saksi ametiühinglane Fraessdorf, kes oli pikemat aega Saksi maapäeva juhatajas.

listlik suurriik, eksisteerib 5—6 tuhandesse, ulatuv nälgivate töötute armee. Samuti kõik muudki maad on *täis töötuid*, kes juba ebarahulikult kaua on raskustega ja näljaga heideldnud kestva ja kasvava tööpuuduse tagajärjel.

Prantsusmaa seisib kaua väljaspool majanduskriisi mõjutispiirkonda, ent nüüd on asetatud samalaadiliste töökriisi suurprobleemide ette, kui kõik teised riigid.

Kõikjal käib käiskäes hulkade vaesustumisprotsessiga sotsiaalne reaktsioon. Palkade alandamisega on juba tunduvalt halvendatud kehvamate kihtide ostujõudu. Kuid kapitalistlikud võimumehed ei taha leppida sellega, vaid olukorda oma klassihuvides ära kasutades on suuninud *ataagid* töölisklassi sotsiaalkindlustuse korralduste hävitamiseks, et nende laos-

maailma mõistmatu nõiarõng. Selline seadusepärane ringkäik on kasvanud välja kodanliste majanduselu juhtide saamatusest, võimevõimusest ja oskamatuses, kuid ka ettenägevuse puudumisest üksikute maade olukordades.

Väikeriikide kriisid ei ole üksnes maailmakriisi lihtis järeldis, vaid selle süvendamiseks on kapitalistlikud tulundustegelased kohapeal tublisti kaasa aidanud.

Maailmamajanduse kriisi analüüsidest puutume kokku väga õige väitega, et üleilmalise kriisi pesadeks on mõned Euroopa osad, Ida-Aasia, Lõuna-Ameerika ja Kanaada, millised põllumajandusmaadena minetasid esijoonest ostujõu ja tekitasid maailmaturul *tööstussaaduste ülikülluse*, millest peagi kasvas välja *üliproduktiooni* nähe.

Selle protsessi mõju ilmus nähtavale esi-

algu ühendriikides ja Saksamaal. Need tööstusmaad kannatasid esijoones üliproduktioonis oleva hindade languse all. See omakorda sundis vähendada tootmist. Produktiooni turustamise võimaluste vähenemisel kannatas rängalt eriti Inglismaa, Jaapan, Poola, Tšehhoslovakkia ja Kreeka tööstus. Ühenduses sellega veeti kriisipöörisesse ka tooresaineid tootvad riigid, nii agriaarsaadusi produtsereivad, kui tööstustooresaineid tootvad maad, nagu: Egiptus, Uruguay, Lõuna-Ameerika, India, Soome, maailma tähtsamatena tooresainete varaaitadena. Lõppeks haaras kriis ka kõik elutarveid valmistavad riigid, nagu: Austraalia, Lõuna-Ameerika, Kanaada, Kuuba ja Ungari.

Selle protsessi puhul olgu märgitud ja meele tuletatud, et turustamise võimaluste vähendamine igale kriisist puudutatud maale asetab tarbe turgude vallutamiseks. Uute turgude võitmise võistlusel tekkis ülepakkumine ehk dumping, mille tõttu saaduste hinnad langesid nii madalale, et sellist hindade vajumist varem ei mäletata.

1931. a. esimesel poolel olid, tõsi küll, mõned riigid, nende seas Belgia, Prantsusmaa, Šveits, Hollandi ja Skandinaavia riigid, võrdlemisi vabad kriisimõjudest. Kuid peagi muutus pilt täielikult.

Juba mõnda aega põdes kapitalistlik maailm n. n. usalduskriisi. Tekkinud segastes olukordades muutusid riikide väliskaubanduse ja maksubilanssid ebakindlateks, kõik toimus erilise tugeva pinge all ja nii oli vaja öieti väikest tõuget ja kapitalistliku majandussüsteemi tähtsain osa, krediidikorraldus varises ja ähvardas lõplikult kokku langeda. Pankrahhid olid kord väga harilik nähe. Rahandus- (krediidi-) kriis algas võidukäiku Kesk-Euroopas, siirdudes Austriast nobedasti Saksamaale. Kogu maailma kapitalistide üksmeelne vastus sellele oli, et hakati kiiresti tagasi nõudma Kesk-Euroopast sinna paigutatud krediite. Siis aga selgus, et niihästi Saksamaale kui Austriasse mahutatud kapitalid lühiajaliste krediitide näol, olid suuremal määral „külmanud“, milliseid ei saadudki otsekohe tagasi tõmmata. Inglismaa oli olnud kogu Euroopale suurem lühikrediitide võimaldaja ja langes ka seetõttu teisena rahanduskriisi ohvriks. Samal ajal, kui Saksamaa ja Austria suurte ohvritega, kuid ometi suutsid hoida valuuta kulla alusel, pidi Inglismaa loobuma kullastandardist. Kriisilaine löi jälle võimsalt kõikide riikide rahanduse aluste kõikumise kujul.

President Hooveri ettepanek heakstegemismaksude tasumise tähtaegade pikendamiseks ei suutnud olukorda palju parandada, kuna oli liiga pinnapealne ja tuli viimasel minutil. Siiski suutis see hoida ära Saksamaa rahanduse lõpliku kokkuvarisemise. Just sel puhul ilmnis usalduse puudus — selgus, et kapitalistid endilgi enam pole usku olemasolevasse süsteemi.

Koguulatuses seisukord teravnes uuesti ja hoopis raskemal kujul, mitte enam ainult finantskriisina, vaid hädaoht kerkis esile nende algatuste ja sammude näol, mida erimaad

võtsid ette siseturgude kindlustamiseks oma-maa saadustele ja maailmaturu toodete kõrvaldamiseks võistlusest. See oli seega *kaitsetollide hülgageg*. Juba 1930. aastal suur hulk riikisid seadsid sisse *väliskaubanduse monopol* ja muid samalaadilisi korraldusi, et kindlustada oma maa väljavedu ja sissevedu ripumatult maailmaturu mõjutistest.

Sellelaadilisi korraldusi loodi Jugoslaavia, Hispaanias, *Eestis*, Türgis ja Austrias. *Sisseveokeelu* mõnede kaupadele asetasi Poola, Brasiilia, Kolumbia, Itaalia ja Taani. Impordi eriline maksustamine võeti tarvitusele Tšehhoslovakkias, Austrias, Briti-Indias, Prantsusmaal, *Eestis*, Lätis ja Türgis.

Kõrged kaitsetollid on seega tarvitusele võetud järgmistes riikides: Palestiinas, Uruguays, Briti-Indias, Indias, Argentiinas; Itaalias, Poolas, Kolumbias, Leedus, Lõuna-Ameerikas, Ühendriikides, Taanis, Rumeenias, Uus-Seelemas, Soomes, Suur-Britannias, *Eestis*, Kanaadas ja Bulgaarias. Kulla aluselt loobunud maadest sisseveo kitsendamiseks mitmed riigid on võtnud tarvitusele erakorralisi abinõusid. Sisseveo tõkestamiseks on vastavalt tolle kõrgendanud Prantsusmaa, Hollandi, India, Uruguay, Belgia, Hiina, Rootsi, Jaapani, Jugoslaavia, Kreeka, Türgi ja P.-A. ühendriigid.

On selge, et maailmamajanduse kriisi tekkimises peitub peasiis selles, et rahvusvahelises ulatuses on hävitatud normaalsed majandussuhted, on loodud usaldamattuse ja võitlusaenu kõrgepingeline õhustik. Kõikjal valitseb tendents kaitsta oma maad, hoida siseturg omamaa tööstus- ja põllusaadustele. Sisseveo raskendamiseks maksmapandud kitsendustega surutakse kõrvale võistleja. Selline majanduspoliitika on hävitanud ilmamajanduse loomuliku suhte täielikult ja nende uuesti arendamiseks ebaterves õhkkonnas kõrvaldamise alates nõuab aastatepikkust tööd.

Tulunduskriisi 1931. a. peamised nähted, seda süvendavad elemendid on seega ühelt-poolt finantskriis, ja mitmete maade rahanduse kulla aluselt loobumisega käsikäes käiv kursiangus, teiselt poolt kaitsetollide kõrgekruvimine.

Sellejuures on rahanduskriis: olnud laimaulatusline, haarates peaaegu kogu maailma ja omab raskema kaju ning näib põhjustavat edasikestvalt mõnesuguseid kriisimuresid. Enne, kui Inglismaa loobus kulla aluselt, olid juba Egiptus, Brasiilia, Uruguay, Meksiko, Venezuela, Austraalia ja Ecuador juba ümberhinnanud rahaväärtuse tugeva kursialandamise suunas.

Inglismaa loobumine kulla aluselt möödunud sügisel halvasti esijoones Portugaalia, Austraalia, Uue Seelemas ja Briti-India rahandusele, rääkimata sellest, et samaga ühenduses ka Taani, Rootsi, Norra, samuti Kanaada, Soome, Egiptus ja Boliivia automaatselt *pidid* loobuma kulla aluselt.

Kriisiaasta 1931. näitab seega selgesti, et ükski maa ei ole võimud jääda välja nüüdise kriisi tapvate mõjude piirkonnast. Surmaidud möllavad kõikjal kapitalistliku maailma tulundusele nähetes. Ollakse minetanud vii-

mased lootused situatsiooni peatsesse paranemisse. 1931. aasta on näidanud selgemini, kui mingi teine aasta, et kapitalistlik kord on täiesti võimetu valitsema oma mehhanismi, korraldama otstarbekalt produtseerimist, jaotama õiglaselt olevaid varasid ja korraldama tagajärjekalt rahaasjandust. Peaks olema igale selge, et kodanlised majandustargad ja kapitalistlik tulunduselu korraldus on ummikusse jooksnud olukorra ees.

Mis seisab meie ees?

Produtseerimise vähendamine ja töötute arvuline kasvamine. Lõpptulemus on see, et umbes 100 miljonit inimest otseselt või kaudselt kannatavad rängalt tööpuuduse õudsete tagajärgede all. Ühed haigestuvad näljahädast ja surevad lootusetult, paratamatult. Teistelt on kõiki külluses ja nad haigestuvad *lõigse tarvitamise* tõttu.

Mõnes maas on võetud tarvitusele majanduselu korraldamiseks hädadekreete, kuid kriisi lahenemiseks ei ole need milgil määral kaasa aidanud. Küll muutuvad need kammitaiks töölisklassile tema võitluse ja võidu teel. Nüüdne kriis ei ole üksnes üliproduktiooni kriis, vaid sellesse liitub usalduskriis rahvusvahelises majanduselu vahekordades. Seepärast on kriisi võitmine kapitalistlike vahendi-

tega võimatu, kuna olukorra lahendus enne-kõike sõltub rahvusvaheliste suhete uutele tervematele põhimõtetele ümberorganiseerimisest.

Ei ole kahtlust, et leidub vaid üks tee, mis viib välja kriisist. See tee on selline, et kõrvaldatakse surmakrampide heitlev, kõdunev kapitalism ja asendatakse *sotsialistliku plaanmajandusega*, mille peaprintsiibiks on kõikide inimeste elutarvete võimalikult maksimaalne rahuldamine ja ühiskondliku väärehituse ja õiglususe kaotamine.

Praegusel hetkel, tõi küll, nende põhimõtete teostamise võimalused näivad imeväikesetena ja ebasoodsamatena kui kunagi varem, sest kapitalistid tahavad maailmakriisi võita *sotsiaalse reaktsiooni* teele asudes.

Töölisklassis tuleb otsustada: võita kõikuv kapitalistlik maailm — või seista kriisiohvritena ülemaailmlise massilise hävingu ees.

Ainult tihedates ridades liitudes võitlusorganisatsioonesse võib luua jõu, mis suudab teostada neid sihte, millised püstitatud rahvusvahelise ametiühingute liidu poolt võitlustähisteks. Tegutsedes nende sihtide ja põhimõtete kohaselt, vabaametiühinguline liikumine suudab õieti täita oma suure missiooni töölisliikumise raamides. Kuid esijoones suudetakse kõrvaldada häda ja viletsus ja anda inimestele jälle *tööd ja leiba*.

E. Töölise Haridusliidu töökava.

28. veebr. s. a. peetud E. Töölise Haridusliidu I asemikkude-kogu koosolekul valitud juhatus jaotas omavahel ametid järgmiselt: Esimees — Oskar Gustavson, abiesimees — N. Andresen, sekretär — K. Freiberg, abisekretär — L. Metslang, laekur — J. Alsok, ametita liikmed — M. Püümann ja Aug. Gustavson.

Esindajateks sihtasutis „Tallinna Rahvamaja“ nõukogusse valiti asemikkudekogu poolt O. Gustavson ja B. Eilmann.

Juhatus on asunud asemikkudekogu poolt vastuvõetud töökava teostamisele. Töökavasse on võetud:

1. organisatsioonide haridustöö instrueerimine kirjalikult ja võimaluse korral juhatuse esindajate kaudu;

2. loengute konseptide ja õpiringi kavade hankimine ja nende väljasaatmine organisatsioonidele;

3. õpiringi juhtide instrueerimine;

4. raamatukogude tarvitamise juhtimine;

5. ajalehtede väljalõigete kogumine eriettekanneteks (bibliograafia);

6. muusikalise kasvatus juhtimine raadioprogrammide järgi;

7. üksikloengute õpiringide ja kursuste korraldamine kohalike organisatsioonide soovid ja korraldusel;

8. kokkuleppe taotlemine raadio-ringhäälinguga, et Töölise Haridusliidule antaks kasutada kaks õhtut kuus, mil kantaks ette kõnesid, muusikalisi, dramaatilisi ettekandeid, tuleks toime panna töölisklassi mälestuspäevadel raadioaktuseid;

9. arendada koostööd töölisteaatriga, olla abiks töölisühingute pidude programmide koostamises ja näidendite hankimises; instrueerida pidude korraldajaid;

10. olla abiks sportteoreetiliste teadmuste levitamiseks asjast huvitatud organisatsioonides;

11. filmi ja valguspiltide keskkoha avamine;

12. panna toime tööliskultuurorganisatsioonide vahelisi pidustusi;

13. panna ametisse instruktor Tallinna kui ka sisemaa jaoks.

Selle kava teostamiseks on loomulikult vaja töölisorganisatsioonide poolt kohapealseid algatusi.

E. Töölise Haridusliidu juhatuse aadress on: Tallinn, V. Pärnu m. 31—4, kuhu võib pöörata tarviliste teadete saamiseks.

Võitlus tööpuuduse vastu Saksamaal.

Saksa Ametiühingute Liit on aktiivses võitluses tööpuuduse vähendamiseks. Vahetpidamata on peale käidud riigivõimule, et see otsustavate majanduspoliitiliste algatustega asuks looma uusi töövõimalusi. Omaltpoolt on

teinud ametiühingud valitsusele laiaulatuslikke põhjendatud ettepanekud. Punase joonena neist ettepanekuteist on käinud läbi nõue, et riik peab ise algatama laiaulatuslikke töid raudteel, postil, maanteedel, linnade tänavate paranduseks, kanalisatsiooniks, maaparandusel ja elukorterite ehitamisel, nii et vähemalt 1 miljon töolist tööd saaks. Töötatöölise uuestipaigutamine tööprotsessi toob elevust majandusellu ja seeläbi tekiks veelgi uusi töövõimalusi. Teiseks nõudeks on olnud, et töönädal tuleb viia 40 tunni peale, see jaotaks olevad töövõimalused rohkema arvu tööliste vahel.

PAUL UMBREIT.

Paul Umbreit surnud.

Et võitlust tööpuuduse vähendamiseks põhjalikult aktiveerida, selleks tuleb kokku aprillikuu keskel Berliini erakorraline ametiühingute kongress, mis arutab tööpuuduse vastu võitlemise küsimust ja seab ülesse vastavad nõuded.

Saksa ametiühingute pidev surve hakkab andma juba teatud tulemusi. Tööminister on esitanud valitsusele avalikkude tööde kava, mille teostamisel pääseksid tööle 600.000 töolist. Selles kavas on ettenähtud suuremad tööd: raudteedel, postil, tänavate ehitamiseks, maaparanduseks, veeteede ehitamiseks ja väikorterite ehitamiseks.

Peale selle kavatakse läbi viia sisetöötuses 40-tunnine töönädal.

21. märtsil suri südamerabandusse 64-aastasena Saksa ametiühingulise liikumise juhte Paul Umbreit. Paul Umbreit sündis Leipzgis proletaarlikus perekonnas ja elas läbi noorena proletaarlase lapse puudusi ja kannatusi. Peale alghariduse omandamist siirdus ta ametiõppusele. Tegeles mitmetel tööaladel, kuni lõpuks omas mehaaniku kutse. Juba noortöölisena liitus Paul Umbreit tööliikumisega, asudes suure innuga ametiühingulisele tööle, eeskätt tunti teda varakult ametiühingulise ajakirjanduse nobeda kaastöölisena. Peale selle tegi kaastööd rohkelt sotsialistlikule ajakirjandusele. Paul Umbreit on olnud ka ametiühingute ajaloo kirjutajaks. Temalt on ilmunud mitmeid raamatuid ametiühingulise liikumise kui ka sotsiaalpoliitiliste ja majanduslike küsimuste üle. On olnud referendiks ametiühingute kongressidel ja lektoriks ametiühingulte kooles.

Pikemat aega oli P. Umbreit Saksa Ametiühingute Liidu häälekandjate peatoimetajaks. Ametiühingulise ajakirjanduse arendamiseks pani Paul Umbreit erilist rõhku ja pühendas sellele alale suure osa oma tööajast. Paul Umbreit oli Saksa Ametiühingute Liidu juhatusel liige.

Seda suure töövõimega ametiühinglast mälestab sügavas leinas kogu maailma vabaameetiühinglaste pere.

Kaks enesetapmist.

Viimastel päevadel lõpetasid oma elu enesetapmise teel kaks tuntuimat maailma kapitalisti. Need kaks elutüdumuse lõpuakti olid tingitud sügavatest majanduslikkudest raskustest.

Rootslane Ivar Kreuger laskis enese maha Pariisis. Sellel mehel oli õnnestunud luua maailmakontserni, peaaegu maailmamonomoli tikutööstuse ja müügi alal. See mees pani liikvele maailma rahanduses oma soovi järele määratud summe. Tõsise aukartusega vaatas kapitalistlik maailm pealt selle rootslase tehinguid. Kuid sama suur kui oli tema rahanduslik võim, sama suur oli viimaks tema võimetus vastu panna kapitalismi kaosest väljakasvanud raskustele, mis viisid tema võimuvahendid kokkuvarisemiseni. Oma suurtes kahtlustes haaras ta revolvi. Maailma suurim trust variseb...

Sama saatus langes osaks ühele teisele maailmakontsernile, mille asutajaks oli tuntud leidur Eastman. See kartell valitses maailmaturul fototarvete toodanguga. Kuid kriis tabas kartelli, nii et oli ette näha kokkulanemist. Eastman ei soovinud seda läbi elada ja lõpetas oma elu enesetapmisega.

Ametiühinguline välismaine ringvaade.

AMETIÜHINGUD KULTUURITÖÖLE.

Tegevust alanud E. Tööliliste Haridusliidu kaasabil on E. Töölisühingute Keskliitu kuulvatel ametiühingutel võimalik hakata järjekindlalt arendama haridustööd. Seda peaksid tegema kõik ametiühingud, sest ametiühinguline töö nõuab mitmesuguseid teadmisi. Ametiühingute juhatused korraldagu haridustööst huvitatute liikmete koosolekuid ja kaalugu läbi, kas ei oleks võimalik käima panna õpiringe, kursusi, loenguid ja muid kultuurilisi algatusi. Tarviliste juhiste saamiseks pööratagu Eesti Tööliliste Haridusliidu juhatuse poole. Mitmed ametiühingud on seda juba teinud.

AUSTRIA MAA- JA METSATÖÖLISTE LIIT 25-AASTANE.

1931. a. novembrikuul sai Austria Maa- ja Metsatööliliste Liit 25-aastaseks. Sel puhul peeti Liidu pidulik konverents välismaade vennaskäitade esindajate osavõtul. 25 aasta jooksul on liit suutnud Austria maa- ja metsatööliliste kasuks läbi viia mitmeid majandus- ja sotsiaalpoliitilisi paremusi. On läbi viidud maatööliliste sotsiaalkindlustus ja töö- ning palgaolusid on suudetud normeerida töandjatega sõlmitud kollektiivlepingute kaudu. 1930. a. lõpul oli 93% liikmete töö- ja palgaküsimused korraldatud kollektiivlepingute kaudu. Liit on viimastel aastatel koos teiste töölisorganisatsioonidega pidanud aktiivset võitlust fašistliku liikumise vastu, mis püüab toetuda peamiselt maalasuvate rahvakihtide peale.

TAANI MAATÖÖLISTE LIIDU JUUBEL.

Käesoleva aasta 10. veebruaril pühitses Taani Maatööliliste Liit 25-a. juubelit. Kopenhaagenis peeti sel korral liidu organisatsioonide esindajate ja rohkearviliste küllaliste osavõtul pidulik aktus, mis üle anti raadio kaudu. Aktusel esines pikema kõnega Taani sotsialistlik peaminister Stauning.

Taani Maatööliliste Liit on võitnud oma tegevusega 25 aasta jooksul suuri soodustusi kogu maaproletariaadile. Liit on pühendanud ka rohkelt tähelepanu kultuuritööle ja noortööliliste organiseerimisele.

TÖÖLISHARIDUSTÖÖST ČEHHOSLO- VAKKIAS.

Čehhoslovakkias on töölissharidustöö arendamisele pandud vabaametiühingute ja sotsialistlikkude töölisorganisatsioonide poolt suurt rõhku. Mõnda aastat tegutseb juba töölisakadeemia heade tulemustega. See töölisklassi õppeasutis on tõstnud Čehhis töölissharidustöö teaduslikule alusele. Kui varem haridustöö töölisorganisatsioonides toimus juhus-

likkude tööviiside järele ja omas järjekindlustust, siis nüüd on märgata sellel alal süstemaatilist tööd.

Delnická akadeemia on kogu oma tegevuse ajal kestvalt otsinud uusi töölissharidustöö meetodeid ja vahendeid ja neid püüdnud rakendada töölisliikumise praktikasse. Akadeemia juures töötab tööliliste uurimusinstituut, mis on toime pannud mitmeid uurimusi ühiskondlikkude küsimuste ja nähtuste kohta. 1931. a. algul asutati selle instituudi juure tänapäeva sotsialistlik arhiiv, mille ülesandeks on koguda dokumentaalseid materjale tänapäeva majandusliku, poliitilise ja kultuurilise olukorra kohta, samuti dokumentaalseid andmeid Čehhi töölisliikumise eluavaldustest. Andmeid kogutakse ka rahvusvahelisest elust. Peamiselt kasutatakse materjalide kogumiseks ajakirjandust, mida kindla süsteemi järele bibliografeeritakse. Kuid kogutakse ka vastavaid trükitoide, raamatuid, brošüüre, lendlehti jne. Tähelepanu on pöördud ka fotodele. Ühe sõnaga töölisliikumisse ja sotsialismi puutuvaid küsimusi on võimalik selgitada selle arhiivi kaudu mitmekülgse materjali abil.

TÖÖLISTE KULTUURTÖÖ AUSTRIAS.

Tööpuudus omab kaks kohutavat palet: nälj ja tegevusetus. Need inimesed, kes kunagi ei ole olnud tegevuseta, võivad mõista ainult nälja kohutavust. Vähem või rohkem on tühja kõhtu tunnud iga töötav inimene. Seepärast teame meie kõik, et nälj on hirmus asi. Ent seda ei tea meist kõik mitte, milliseid hingelisi piinasid tekitab inimeses tegevusetus olek. Töölolev inimene ootab nädala lõppu, igatseb vaba puhkepäeva, — mil ei helise äratuskell, ei puhu vabrikuvile, mil võidakse toimida oma soovi järele. Töötatöölisel algab nädala lõpp esmapäeva varahommikul! Seitse päeva „puhkepäevi“, seitse päeva regulaarset tegevusetust! See ei ole mingi eelistatav, vaid piinarikas olukord.

Peaaegu kõik Lääne-Euroopa vabaametiühingud annavad oma töötutele liikmetele rahalist toetust. Kuid annavad neile abi ka „vaba aja“ kasulikult veetmiseks. Selleks on Lääne-Euroopa vabaametiühingud korraldanud oma tööta liikmetele hariduslikku tegevust. Nii näiteks möödunud talvel Austria Äri- ja Kontoriteenijate Liit korraldas tööta liikmetele kursusi ja loenguid mitmesugustel aladel. Talv läbi toimus päris pidev koolitöö kindla süsteemi järele. 2000 tööta liikmest registreerisid ennast 1200 liiget „õpilasteks“. Ja need 1200 liiget asusid koolipinkidele, nagu olid seda teinud kunagi lapsepõlves. Õpiti raamatupidamist, kiirkirja, masinakirja, kaubandusteadust, ühiskonnateadust, võõrkeeli jne. jne.

⁴/₅ kursusest osavõtjaid ei saanud enam mingit töötaoleku toetust, seega olid nad õpingutel vabast tahest.

KASVAVA VILETSUSE VASTU.

22. märtsil pidas Saksa Teenijate Liidu (A. f. A.-Bund) nõukogu oma koosoleku, kus oli arutusel majandusliku kriisi lahendamine. Koosolekul jõuti seisukohale, et praeguse viletsuse otsustavalt võib likvideerida vaid üleminek kapitalistliku majanduskorra juurest

sotsialistlikule korrale. Kuid siiski tuleb kiires korras abinõusid otsida miljonite tööliste häda vähendamiseks praeguse elukorralduse raamides. Töövõimaluste loomise kohta võeti vastu resolutsioon, milles ühinetakse saksa Ametiühingute Liidu poolt püstitatud nõuetega.

Ametiühinguline sisemaine ringvaade.

ÕNNESTUNUD TÖÖLISVANEMATE KURSUS.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus pani toime Tallinnas töölisvanematele ja nende asemikkudele 6-nädalise kursuse. Kavast olid järgmised küsimused.

1. Töökaitse, töötõrvishoid ja tööõnnetuste ärahoidmine.
2. Sotsiaalkindlustuse süsteem.
3. Ühiskonna areng ja praegune elukorraldus.
4. Töölisvanema funktsioonid töölislükumises ja töölisvanema ülesannete rakendus käitises.
5. Töölisvanema asjuajamine.

Loenguid peeti nädalas kahel õhtul, igal õhtul kolm tundi. Kaks tundi loenguid ja üks tund läbirääkimisi. Kursus leidis asjaosaliste poolt elavamat osavõttu, kui algul loodeti. Kursusel oli 100 kuulajat. Keskelt läbi võttis igast loengust osa 60 kuulajat. Algul kardeti, et kursuse lõpupoole kuulajate arv jääb vähemaks. See kartus oli aga asjata. Kuulajad püsisid kursusel algusest kuni lõpuni täie inimga. Ja kursuse lõpul avaldati soovi, et loengud veel edasi kestaks, sest mõnigi küsimus oleks vajanud pikemat selgitust ja mõni küsimus jäi aja puudusel hoopis puudutamata. Keskliidu juhatus tuleb sellele soovile vastu ja paneb toime rea üksikloenguid. Samuti on kavatsusel korraldada loenguid töölisvanematele ka väljaspool Tallinnat.

Tallinnas hästi õnnestunud töölisvanemate kursust näitas selgelt, et enamik valitud töölisvanemaid oma ülesannetesse tõsiselt suhtuvad ja tarvilikkude teadmiste omandamisele suurt rõhku panevad.

AUTOJUHTIDE ORGANISATSIOON KÖVENEK.

Eestimaa Autojuhtide ja Mototehnikute ühingu korraline aastaüldkoosolek peeti 18. märtsil 1932. a. Tegevuse aruande järele on ühingu tegevus arenenud kindlas joones. E. Autojuhtide ja Mototehnikute Ühingu ülemaaline organisatsioon, millel on oma osakonnad Tartus, Narvas, Rakveres ja Kuresaares. Tallinna ühingu liigete arv on suurenenud järgmiselt: 1926. a. — 100; 1927. a. —

144; 1928 a. — 128; 1929. a. — 154; 1930. a. — 233; 1931. a. — 267. Tartu ühingul on liikmeid 175. Neil on asutatud oma matsekassa. Rakvere ühingul 10 liiget, Narva ühingul 30 ja Kuresaare ühingul 30—40.

Tallinna ühingu arvete seis oli 1. jaan. 1932. a. kr. 9.579.79 tasakaalus; tulude ja kulude arve 31. a. kr. 2.118.18. Tulude ja kulude eelarve 1932. a. kr. 2.135. Rahalised aruanded ja eelarve kinnitati esitatud kujul. Ühingul on 800 köiteline raamatukogu, milles palju teaduslikke raamatuid. matuse korral annab ühing kr. 100. Juriidiline nõuande on vaba oma liigetele ja haigekassa alusel antakse arstiabi.

Eesti transporttöölise ühingute esindajate konverentsi üle andis aru keskliidu instr. Mihkelson, mille järele otsustati võtta osa konverentsist 5 liikmelise delegatsiooniga ja delegatideks valiti juhatusel liikmed.

Uude juhatusse valiti Rossbaum, Saar, Villa, Meibaum, Jaanus, Ermann ja Lepik; revisjonikomisjoni Mahmstol, Manner ja Kangur.

Liikmemaksu määramisel tekkisid pike-mad väielused. Lõpuks otsustati alates 1932. a. tõsta liikmemaksu 50 senti võrra matsekassa heaks.

Lähemas tulevikus algab ühing lähemat koostööd automobili arendamiseks vastava asutatava ühinguga, milles ka autoomanikud esindatud.

TÖÖLISTE OLUKORD JOHANSONI PUUTÖÖSTUSES.

Töölise olukord Johansoni puutööstuses on mõnes suhtes hoopis väljakannatamatu, kus tööline peab talvel töötama kinnastega, sest kraadiklaas näitab sageli nulli ja alla nulli. Kui sellest peremehele teatatakse, siis vastatakse, et ega ma pole palunud kedagi siia tööle. Tööandja on kui maapealne jumal, keda tööline peab kummardama. Ta pidavat tööstust käigus ainult armu pärast. Milline see arm on, selgub järgmisest: peremees võtab ukse eest 10 krooni töölisele töörahaks läheb kõigest 120 senti ja ega materjal moodusta ülejäänud rahast lõviosa, vaid sellest läheb olulisem jagu puhtakasuna tasku.

Nii „armu pärast“ peetakse käigus tööstust terves kapitalistlikus tulundussüsteemis, kuid kui võtta ära tööandjalt ta suur kasu,

suleb viimane uksed ja juhib oma kapitali enamkasulikule alale ning unustatud on too omapärane „armupärast“ töötamine.

E. SAVITÖÖLISTE ÜHINGU

korraline aastapeakoosolek peeti ära 3. aprillil s. a. Tööliisumusika Ühingu ruumides. Kokku oli tulnud ligi 80 ühingu liiget. Koosolekut juhatas J. Hink, protokollis Einbaum.

1931. a. tegevuse ja rahaline aruanne kanti ette ühingu esimehe Anikati poolt. Ühing asutati 1931. a. kevadel. Töötati välja tööde hinnakiri, mis streigi abil ettevõtjatele peale suruti. Kuid sügise tulekul hakkas ilmsiks tulema lepingu rikkumisi, mis esile tõi teatud segadusi ja arusaamatusi ühingu mõningate liikmetega.

1913. a. lõpul oli ühingul 161 liiget. On toime pandud 3 õnnestunud pidu. Ühingu rahaline läbikäik 1931. a. oli 605.16 krooni.

Aruanded võeti ühel häälel vastu. 1932. a. eelarve oli esitatud 760 krooni suuruses, mis ühes tegevuskavaga vastu võeti. Tegevuskavas on esikohal võitlus palgaolude korraldamise eest ja organiseerimistöö.

Juhatusse valiti P. Pärtel, H. Tiri, A. Ilus, Joh. Orul ja J. Aug.

Revisjonikomisjoni valiti: J. Hink, A. Pender, M. Tartu.

E. Töölisühingute Keskliidu tegevusest andis lühikese ülevaate L. Metslang.

Ühingu liikmemaksuks määrati 2 krooni aastas.

Läbirääkimiste all tehti muudatusi tööde hinnakirjades.

VOITLUS ÖÖTÖÖKEELU ÜMBER JATKUB.

Toidu- ja maitseainete töolistele üldkoosolekult.

Eesti Toidu- ja Maitseainete Töolistele ametiühingu korraline peakoosolek peeti 13. märtsil s. a.

Arutati suurel reedel töötamiseks ametiühingu nõusoleku andmist, mida tööandjad meelsasti sooviks. Sms Eisbergi vastuväidete järgi otsustas peakoosolek suurel reedel töötamisega mitte päri olla, tühistades sellega 26. apr. 1931. a. üldkoosoleku vastupidise otsuse.

Eelmisel aastal on ühingu tegevus arenenud tõusvas joones, samuti kasvanud liigete arv tunduvalt, selleks on korraldatud organiseerimiskoosolekuid, tehtud suulist ametiühingulist kihutustööd jne. Peale selle on ühing korraldanud rea pidusid ja kaitsenud oma kutseala töolistele huve riigi- kui ka omavalitsusasutustes, püüdes mõjutada seaduseandlust töolistele soovitavas suunas riigikogu sotsiaalkomisjonis.

1. mail otsustati minna välja ühiselt Keskliidult korraldatavasse rongikäiku oma lipuga.

Üldkoosolek tunnistas tarvilikuks karistusnormide kõrgendamise öötöö keelu seaduse

rikkumise eest ja et riigi kulul saaks pandud ametisse 2 tööinspektori abi asjatundjaist pagaritöolistest, kellel oleks kohtutes süüdistamise õigus.

Tööandjad püüavad kasutada igasuguseid võtteid öötöö keelu rikkumiseks, püüdes mõjutada isegi töölisi. Koosolek otsustas teha juhatusele ülesandeks juhtumisel, kui tööline tööandja kasuks kohtus valet tunnistab, teada sellest prokurörile.

Juhatusse valiti Loot, Velsmann, Eisberg, Öunroos, Männikson, Aman ja Leisman; revisjonikomisjoni Kull, Moorberg ja Voks. Keskliidu nõukogusse esindajaks Väljataga ja lõpuks 10-liikmeline peotoimkond.

PUUTÖÖLISTE LIIDU ASUTAMINE PÄEVAKORRAL.

Ühing tellis oma liigetele „Töolistele Hääle“.

Tallinna Puutöolistele Üldühingu aasta üldkoosolekul 12. märtsil refereeris ametiühingu ülesannetest keskliidu abisekr. L. Metslang ja töötute liikmete toetamise üle keskliidu juhatuse liige E. Pesur.

Ühingu juhatusele valiti: Pesur, Sau, Maddisson, Parmak, Ritso, Elk ja Selm, revisjonikomisjoni: J. Jääger, R. Kappel ja Erna Sonne.

Peotoimkonda valiti: Ritso, Kuusk, Kärk, Kaupmees ja Parmak.

Otsustati pöörduda teiste puutöolistele ühingute poole puutöolistele liidu asutamise ettepanekuga.

Tähelepanu väärrib otsus tellida oma liigetele keskliidu häälekanal „Töolistele Hääle“ 1932. a. peale, millisele eeskujule peaks järgnema ka teised ametiühingud ning samasugused otsused oma üldkoosolekutel võtma vastu.

Ühingu liikmete arv on tõusnud viimasel ajal järjekindlalt ja viimane üldkoosolek, mis kestis üle 4 tunni, oli kõigiti asjalik. Ametiühingulise töö vastu on tekkimas huvi töolistes.

TÜRI PABERITÖÖLISTE ÜHINGU VOITLUSES TÖÖPUUDUSE VASTU.

Türi Paberitöolistele Ühingu aasta-üldkoosolek peeti 20. märtsil. Aruannetest selgus, et ühingu majanduslik seisukord on paranenud — tegevusaasta lõppes Kr. 178.— ülejäägiga. Liikmete arv on suurenenud, on tehtud ametiühingulist propagandat, korraldatud kõnekoosolekuid.

Tööpuuduse vastu võitlemisel on ühingu juhatus astunud samme linna- ja vabariigi valitsuse ees. Hiljuti käidi riigivanema juures Türi paberivabriku sulgemise pärast. Aruanded ja eelarve Kr. 430.— kinnitati.

Juhatus valiti järgmises koosseisus tagasi: Pertmann, Brachfeldt, Kala, Vill ja Prost.

Läbirääkimistel toonitatakse intensiivse organiseerimistöö tähtsust ja soovitatakse astuda teiste kutsealade töolistele vastavasse sektsiooni.

KOOSOLEKUD HAAPSALUS JA VILJANDIS.

E. T. Keskliidu org. J. Mihkelson kõneles 10. märtsil Haapsalu Töölise Kodu ametiühingulisest liikumisest meil ja välismaal, tutvustades koosolijaid ühtlasi ka keskliidu tegevusega. Haapsalus on käimas E. autojuhtide ja mototehnikute ühingu osakonna asutamine.

Viljandi Töölise Ühingu üldkoosolek peeti 12. märtsil. Keskliidu nõukogusse ühingu esindajaks valiti Puis.

Keskliidu org. Mihkelson andis pikema ülevaate tööpuuduse vastu võitlemise viisidest ja ametiühingute nõuetest sel alal, millele järgnesid elavad läbirääkimised.

Viljandis on märgata tõusvat huvi töölisühingu vastu, mida tõendab liikmete arvu kasv eriti viimasel ajal, kuid ühingu tegevust takistab äärmiselt madal liikmemaks, samuti on ühingu liikmeskond pea terves koosseisus töötä. Kui juhatus suudaks pidevalt ühingu liigete arvu sellasel kõrgusel hoida, siis oleks see juba samm edasi.

TAPA TÖÖLISTE ÜHINGU ESIMENE ÜLDKOOSOLEK. OTSUSTATI ASTUDA KESKLIITU.

Märtsis toimus Tapa Töölise Ühingu esimene üldkoosolek. Ühingu asutamiskäiguga tutvustas koosolijaid asutaja liige Tops, kuna E. T. Keskliidu org. J. Mihkelson kõneles ametiühingute ülesannetest ja omaabist, ühtlasi tutvustades ka Töölisharidusliidu algavat tegevust.

Sisseastumismaksuks määrati 25 snt. ja liikmemaksuks 1 kr. aastas esialgu, sest praegune aeg on töölisele väga raske.

Juhatusse valiti: Tops, Elisson, Ristikivi, Sulli, Laane ja Kütt, revisjonikomisjoni: Helmi Rimson, Klaas ja Karu.

Eestimaa Töölisühingute Keskliitu otsustati astuda ühel häälel, sest uus ühing vajab eriti tihedat kontakti keskliiduga oma tegevuse arendamiseks.

Asutatavasse ühinguusse oli avaldanud soovi astuda 97 isikut kirjalikult, kellest 63 olid tulnud koosolekule. Tapa töölistel on asja vastu huvi, mida näitab hoogne algus.

Üleriikliku Majateenijate Ametiühingu 1931. a. aruanne.

KULUDE JA TULUDE ARVE.

Organiseerimiskulude	a-le . . .	Kr.	62.20
Kantseleikulude	„ . . .	„	22.90
Mitmesuguste kulude	„ . . .	„	20.28
Toetuste	„ . . .	„	5.35
Kursuste	„ . . .	„	318.51
Koha vahetalituse kulude	„ . . .	„	20.40
Kadu kapitali	„ . . .	„	1000.—
Tegevuskapitali	„ . . .	„	534.45
		Kokku . Kr.	1984.09

Liikmemaksu a-e	Kr.	265.15	
Annetuste „	„	3.55	
Pidude „	„	58.68	
Põhikirjade „	„	5.35	
Mitmesuguste sisetulekute a-e . . .	„	151.36	
Toetuste arve:			
Tall. Linnavalits.	1000.—		
H.-Sotsiaalminist.	500.—	„ 1500.—	
		Kokku . Kr.	1984.09

Aktiva VARANDUSE SEIS 31. XII 1931. a. Passiva

Raha kassas	Kr.	247.94	
T. Linnapangas	„	2590.—	
Liikuvat varandust	„	2372.08	
T. elektri jaamas kautsjon	„	25.—	
		Kokku . Kr.	5235.02

Liikmelt hoiul	Kr.	10.—	
Kodu-kapitali	„	2331.16	
Tegevuskapitali	„	2893.86	
		Kokku . Kr.	5235.02

Ü. M. A. MAJATEENIJATE KODU ARUANNE.

Kodu korrashoiu kuludeks	Kr.	72.65	
Üuri-, kütte- ja valgustuse kul.	„	1698.48	
		Kokku . Kr.	1771.13

Kodu kasutajatelt saadud	Kr.	1248.90	
Kapitalist kaetud puudujääk	„	522.23	
		Kokku . Kr.	1771.13

Ü. M. A. Juhatus.

SISUKORD: 1) Pääs majanduskriisist. 2) L. Metslang — Tagurlus on liikvel. 3) E. T. Keskliidu nõukogu koosolek. 4) Meremeeste palgakonflikt jätkub. 5) Tallinna Nahatöölise Ametiühisus. 6) Kaotatud 120 miljonit. 7) Oskar Pärn — Läbitõige kriisiaastast 1931. 8) Töölise Haridusliidu töökava. 9) Võitlus tööpuuduse vastu Saksamaal. 10) Ametiühinguline välismaine ringvaade. 11) Ametiühinguline sisemine ringvaade.

Toimetis: E. Joonas, K. Must, L. Metslang, J. Mihkelson. Vastutav toimetaja: K. Must. Väljaandja E. Töölisühingute Keskliit. Ilmub Tallinnas kord kuus. Tellimishind: aastas 60 senti, 6 kuud 30 senti, üksiknumber 5 senti. Toimetis ja talitus: Tallinn, V. Pärnu 31—4, tel. (2)24-74 Kirjast. o.-ü. „Täht“ trükikoda, V. Pärnu mnt. 31. 1932.